

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
FELSEFE BÖLÜMÜ
“FELSEFE VE ÇAĞIMIZIN SORUNLARI”
ULUSAL SEMPOZYUMU
AÇIŞ KONUŞMASI

Sizlere sempozyumumuzun içeriği ve amacı hakkında kısaca bilgi vermek isterim:

Sempozyumumuzun öğleden sonra gerçekleşecek ilk iki oturumunda “Felsefenin Neliği ve Felsefenin Dünyayla Bağı” üzerine olan bildirimleri ve tartışmaları koyduk. Bunu yapmaktaki amacımız, felsefenin ne olduğunu ve onu diğer bilgi disiplinlerinden ayıran özelliklerin ortaya konmasını sağlamak; felsefenin felsefe dışından olanlar tarafından sürekli maruz kaldığı “bunların bizim yaşamımızla ne ilgisi var” sorusuna yönelik bir yanıt oluşturmaktır. Bu tartışmalar, öte yandan, felsefenin ne olduğu, hangi konularla ilgilendiği, nasıl iş gördüğü gibi konularda bilgi sahibi olmak isteyen dinleyicilerimiz için de umuyorum ufuk açıcı olacaktır.

Her felsefecinin felsefenin neyle ilgilendiği, konularının neler olduğu hakkında elbette bir düşüncesi vardır. Genel olarak verilen yanıt, felsefenin “nedir?” ya da “x’in yapısı nedir?” sorularına yanıt aradığıdır. Örneğin, “toplum nedir?” ya da biraz daha açılmış haliyle “toplumun yapısı nedir?” gibi sorulara. Bu örnekler çeşitlendirilebilir: soruların öznesi “insan”, “siyaset”, “ahlak”, “bilim” vb. olabilir. Ama burada benim dikkat çekmek istediğim nokta, tarihin belirli dönemlerinde belirli toplumsal kurumların felsefeyi tahakkümü altına almasıyla zaman zaman felsefenin asıl konuları gözden kaçırılmış olsa da, felsefe, asıl olarak, insanın kendi ürünü olan, başka insanlarla birlikte ve başka insanlarla yaşamaya başladıktan sonra ürettiği, yarattığı, gerçekleştirdiği etkinlikler ve bunların ürünleri üzerine düşünmedir.

Bundan dolayı, felsefenin, her şeye yönelik “nedir?” sorularına ya da bütün nelik sorularına yanıt verdiğini ya da verebileceğini düşünmek, sanmak doğru görünmemektedir. Felsefe, örneklendirmek gerekirse, insanla birlikte, hatta insanların birlikte yaşamaya başlamasıyla birlikte ortaya çıkan “sanat” etkinliğinin ve bu etkinliğin ürünü olan “sanat eserleri”nin neliğiyle ilgilenir. Tıpkı bunun gibi, insan tarafından ve insanlar biraraya geldikten sonra ortaya çıkabilecek olan “konuşma” etkinliğinin ve bu etkinliğin ürünü olan “dil”in neliğiyle ilgilenir. Bu örnekler artırılabilir. İnsanın kendisinin ürünü olan ya da olduğu iddia edilen herşey konusunda, bunun “ne olduğunu” yanıtlama işi, felsefeye düşer.

Bu söylediklerimden, sanırım şu sonuç rahatlıkla çıkarılabilir: çok uzun yüzyıllar boyunca felsefeden yanıt talep edilmiş kimi

2 Sempozyum Açış Konuşması

konularda, hernekadar pekçok düşünür bu konular üzerine düşünmüşlerse de, felsefenin yanıt verebilmesinin olanaksız olduğu kimileri vardır: örneğin Sokrates'ten önce yaşamış olan Doğa Filozofları, "Doğa"nın ne olduğunu, onun "ne"den ya da hangi "madde"den oluşmuş olduğunu sorarak aslında felsefe tarafından yanıtlanamayacak bir soruyu ona yönlendirmiş ve doğal olarak sonraki düşünürler tarafından kabul gören hiçbir yanıt alamamışlardır. Bu soruya felsefeyle bugün bile yanıt verebilmek olanaksızdır. Çünkü bu ve bu tür sorular, felsefenin bilgi edinme araçlarıyla, yani akılyürütme ve düşünmeyle yanıtlanamaz görünmektedir.

Bu söylenenlerden felsefenin kuru bir düşünme etkinliği olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Felsefe bir düşünme etkinliği ise de ve bilimler gibi deney ve gözleme dayanmıyorsa da, bu, onun üzerine düşündüğü ve söz söylediği bir konunun (nesnenin) olmadığı anlamına gelmez. Felsefe, tam da, insan etkinliklerinin ve ürünlerinin gözle görülemeyecek, ama varlıkları da yadsınamayacak olanlarıyla ilgilenir. Bu nedenle, felsefe, örneğin, bir insan etkinliği olan "marangozluk" ve onun bir ürünü olan "masa" ile değil de, ya da, bir etkinlik olarak "terzilik" ve onun bir ürünü olan "elbise"yle değil de, bir insan etkinliği olan "siyaset"le ve onun ürünü olan "hukuk"la, "toplum"la ilgilenir. Bu örneğe bakarak, "toplum"un gözle görülebilecek bir nesne olduğu söylenerek itirazda bulunulabilir. Oysa "toplum" derken kast edilen, bir arada bulunan ve görülebilen bir insan yığını değil, bu insanlar arasında oluşturulmuş olan ve görülemeyen "işbölümü ağı", bu işbölümü ağına göre oluşturulmuş "roller", "statüler" vb.dir. Bu nedenle, yalnızca konularını saymak bile, felsefe etkinliğinin bizim yaşamımızla olan derin bağına görmeye yeter.

Bütün bunların ötesinde şuna da dikkat çekmekte fayda vardır: 20. yüzyılın başlarında bugün üniversitelerimizde de hakim olan Pozitivist Bilim Anlayışı'nın belirli bir felsefe yapma biçimine yönelik şiddetli saldırıları sonucunda, felsefe kendini yalnızca "nedir?" sorularıyla sınırlamak zorunda kalmıştır. Oysa felsefe, en verimli ürünlerini, yukarıda sözü edilen etkinliklerin ortaya çıkışının "insan" adını verdiğimiz varlığın ihtiyaçlarıyla derin bağına göstererek vermiştir. İnsana ait bir şeyin varlığının, yine insana ait ve vazgeçilmez ihtiyaçlarla bağına göstermek, örneğin "toplum"un ortaya çıkışının hangi insani ihtiyaçlardan kaynaklandığını göstermek, aslında, "toplum"un ne olduğunu söylemek kadar önemlidir. Çünkü, böyle bir araştırma, aslında "toplum" adını verdiğimiz bütünün varlık nedenini, ya da, var olmasının neden zorunlu olduğunu gösterir bize.

Bu nedenle, Sempozyumumuzda, adlarını insana ait etkinliklerden ya da bunların ürünlerinden alan temel felsefe disiplinlerine yer verdik: örneğin "bilim", "sanat", "siyaset", "etik" gibi etkinliklere, "tarih", "dil", "bilgi" gibi ürünlere.

Burada sunulacak bildirilerin ve yapılacak tartışmaların, ister çok önceden yaşamış isterse hala yaşayan filozoflardan yola çıkılsın, çağımızın sorunlarına bir çözüm önerisi getireceği konusunda hiç kuşumuz yok. Buradaki amacımız, felsefenin, eskisiyle yenisiyle, felsefenin yapısına uygun düşen tarzda yapıldığı takdirde, yaşamla ve içinde yaşanan çağla bağının hiçbir zaman kopmadığını; felsefenin sadece zaman zaman değerinin tam olarak anlaşılmadığını göstermektir. Burada sunulacak bütün bildirilerin bu işi layıkıyla gerçekleştireceğini biliyoruz. Umudumuz, sizlerin de desteğiyle, bundan sonraki senelerde de bu tür etkinlikleri yapabilmemizdir.

* * *

Bugün bizim bölümümüz için özel bir gün. Bu nedenle, bu günün ve bundan sonraki iki günün, yani bu sempozyumun, çok güzel geçeceğine dair bir duygu var içimizde. Ama bu Sempozyuma hazırlanma ve bu Sempozyumu hazırlama sürecinde, zaten herkesin bildiği, ama zaman zaman unuttuğu bir duyguyu, bir düşüncüyü yeniden anımsadık: “Hiçbir güzel şey, başkaları olmadan ortaya çıkmaz”. Bu salonda bu bir araya gelişimiz de, pekçok insanın emeği, çabası, katkısı sayesinde gerçekleşti. Ben, izin verirsiniz, buradan bölümümüz adına bu kişilere tek tek teşekkür etmek istiyorum.

Ülkemizde yaygın olan konukseverlik anlayışına uygun olarak, önce konuklarımıza, uzun bildiri hazırlıkları yapıp buraya kadar geldikleri için teşekkür etmek isteriz.

Sayın Valimiz Şemsettin Uzun’a,

Sayın Rektörümüz Prof.Dr. Metin Lütfi Baydar’a

Bize her konuda samimiyle yol gösteren Sayın Rektör Yardımcımız Prof.Dr. İsmail Karaca’ya

Bu işi buraya kadar getirirken istisnasız her konuda, içtenlikle her sorunumuz için uğraşan Sayın Dekanımız Prof.Dr. Nurten Özçelik’e,

Eşi Sayın Prof.Dr. Sami Özçelik’e

Eğirdir Belediye Başkanı Sayın Ömer Şengöl’e

Türkiye Felsefe Kurumu Başkanı Sayın Prof.Dr. İoanna Kuçuradi’ye

VASCO Turizm Genel Müdürü, felsefeci Sayın Yusuf Örnek’e,
Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Bilge Hürmüzlü’ye

Tarih Bölümü öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman Uzunlaşan’a

Tarih Bölümü Arş.Gör.si Kansu Ekici’ye

Burada adlarını saymaya vakit yetmeyeceği için genel olarak Felsefe Bölümü’ndeki öğrencilerimize çok teşekkür ederiz.

Onlar olmasaydı, bu etkinliğin gerçekleşmesi de olanaksız olurdu.

4 *Sempozyum Açılış Konuşması*

Tekrar “hoşgeldiniz” diyor, Üniversitemiz, çağımız ve felsefe için verimli bir Sempozyum olmasını diliyoruz.

Yrd.Doç.Dr. Işıl BAYAR BRAVO